

PRIJEDLOG ZAKONA

O IZBORU ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski Sabor sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA TREBA UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE NJEGOVA DONOŠENJA

Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski državni sabor objavljen je u Narodnim novinama 116/99, a njegove izmjene i dopune u Narodnim novinama 109/00 i 53/03. U dva kruga parlamentarnih izbora u kojima se zakon primjenjivao pokazao je dobre strane u odnosu na prethodni zakon koji je obrađivao istu tematiku, no u praksi su se pokazali i značajni nedostaci, kako formalne, tako i suštinske prirode. Predlagatelj smatra da se nedostaci ne mogu ukloniti, a niti značajno ublažiti eventualnim izmjenama postojećeg zakona već da model, zbog promijenjenih okolnosti i novih općeprihvaćenih demokratskih standarda u Republici Hrvatskoj treba u potpunosti napustiti i prihvatiti novi.

Temeljni prigovor postojećem zakonu prigovor je činjenici da ključnu ulogu u izboru zastupnika u Hrvatski sabor imaju političke stranke i njihovi organi. Naime, redosljed kandidata na popisima kandidata određuje se u organima stranke, a eventualne zamjene za zastupnike koji svoj mandat stavljaju u mirovanje ili od njega odustaju određuju političke stranke po svom nahođenju. Ovdje je predložen model po kojem političke strane predlažu kandidate za zastupnike u Hrvatski sabor, no krajnji izbor, ne samo stranaka već i pojedinačnih zastupnika, u rukama je birača. Od kandidata u izbornoj jedinici (između 20 i 30 kandidata, ovisno o broju birača u izbornoj jedinici), koje predlaže jedna stranka, izabran je onaj za kojeg se u njegovom izbornom okrugu opredjelio najveći postotak birača. U svakom izbornom okrugu stranka kandidira jednog kandidata, a izborni okruzi imaju otprilike isti broj birača. Postotak uspješnosti i broj dobivenih mandata izračunava se na razini izborne jedinice, no na redosljed kandidata ne utječe politička stranka koja ih je kandidirala, već sami birači. Dakle, zastupnike biraju birači, ne političke stranke.

Drugi i najčešće spominjani prigovor izbornom zakonu (premda se ta materija propisuje drugim zakonom) jeste nelogičnost izbornih jedinica. Predlažemo da se Republika Hrvatska podijeli u 6 izbornih jedinica (grad Zagreb kao jedna izborna jedinica i pet skupina županija). Izborne jedinice imaju nejednak broj izbornih okruga, ovisno o broju birača, a izborni okruzi imaju otprilike jednak broj birača. To znači da se po izbornoj jedinici bira nejednak broj zastupnika, između 20 i 30. Zakon propisuje da se područja pojedinih županija ne mogu cijepati, odnosno županije se grupiraju u izborne jedinice, po zemljopisnim i drugim kriterijima, no u te izborne jedinice ulaze čitavim svojim teritorijem. Isto tako, zakon propisuje da se općine ne mogu cijepati pri određivanju izbornih okruga. Gradovi će se, naravno, morati podijeliti, posebno oni veliki, jer, prema sadašnjem broju birača u Republici Hrvatskoj, jedan izborni okrug obuhvaćao bi oko 27 000 glasača.

Ukupan broj zastupnika u Hrvatskom saboru iznosio bi 140. Tome treba pribrojiti zastupnike nacionalnih manjina, po ključu koji se primjenjuje i u postojećem zakonu (8 zastupnika). Sve u svemu, broj zastupnika smanjuje se za 4.

Treći prigovor odnosi se na nekritičnu primjenu d'Hondtove metode izračunavanja mandata, prema kojoj lista s manjinskom potporom može u određenim situacijama ostvariti većinu mandata u Saboru. Model koji predlažemo smanjuje opasnost takve situacije. Prema njemu, niti jedan glas nije "bačen", a samo manji broj njih (glasovi dani listama koje nisu prešle izborni prag i onima koji na državnoj razini ostvare manje od pet mandata, a nakon izračuna mandata imaju preostalih glasova koji ne čine cijeli mandat) dijeli se između stranaka koje su osvojile više mandata.

Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj svoje ustavno pravo mogu ostvariti u izornoj jedinici u kojoj su imali zadnje prebivalište, u izornoj jedinici u kojoj su prebivalište imali njihovi roditelji, a ako niti jednu od tih činjenica nije moguće utvrditi, biračko pravo može se ostvariti u izornoj jedinici za koju se birač sam odluči, no u svakom slučaju i ti birači glasuju za kandidate kandidirane u biračkim jedinicama (i biračkim okruzima) u Republici Hrvatskoj. Smatramo da se na taj način najbolje ostvaruje ustavno načelo jednakosti građana Republike Hrvatske.

Od novih instituta uvodi se institut zamjenskih izbora, za situaciju kad prema predloženom rasporedu kandidata po izbornim okruzima nije moguće odrediti kandidata koji će zamijeniti izabranog kandidata koji ne može ili ne želi preuzeti mandat, odnosno koji odustaje od mandata.

Predlažemo mogućnost da, pored određenog broja birača (1%), političke stranke ili skupine stranaka (predizborna koalicija) predlože kandidate za izborne jedinice, odnosno izborne okruge. Kako prijedlog zakona predviđa prirodnu prohibitivnu klauzulu od 3,3% do 5%, to će predizborne koalicije svesti na razumnu mjeru.

Kandidati koji se predlažu moraju imati prebivalište u izornoj jedinici u kojoj se kandidiraju najmanje godinu dana prije dana održavanja izbora. Nakana ove odredbe je spriječiti manipulacije i umanjiti efekte metropolizacije Hrvatske.

Odredbe o troškovima izborne promidžbe i pravu na naknadu nastojali smo doprinjeti jasnoći financiranja političkih stranaka i izborne promidžbe, pa su u svezi s tim predviđene i strazmjerno oštre novčane kazne za one koji prekrše ove odredbe.

Ukratko, temeljne nakane ovog zakona mogu se svesti na sljedeće:

1. Građani neposredno glasuju za kandidata, čime se sustav približava načelima neposrednih izbora.
2. U Hrvatski sabor izabiru se oni kandidati pojedinih političkih stranaka ili građana koji dobiju najviše glasova. Stranačke odluke tu ne igraju nikakvu ulogu.
3. U skladu s ustavnim opredjeljenjima, svi hrvatski građani u jednakom su i ravnopravnom položaju glede izbora svojih zastupnika u Sabor. Državljeni bez boravišta u Republici Hrvatskoj (tzv. «dijaspora») ostvaruju svoje biračko pravo na isti način kao i oni koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Brisanjem posebne izborne jedinice za dijasporu, svi se državljani Republike Hrvatske stavljaju u ravnopravan položaj.
4. Na minimum se svodi broj tzv. „izgubljenih“ glasova.
5. Teritoriji općina ne cijepaju se pri formiranju izbornih okruga, kao niti teritoriji županija u formiranju izbornih jedinica.
6. Svi se zastupnici biraju otprilike istim brojem zastupnika, čime se ostvaruje ravnopravnost svih građana Republike Hrvatske (odnosno njenih građana) pri ostvarivanju općeg prava glasa.
7. Uvodi se institut nespojivosti funkcija na svim razinama.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona potrebno je osiguravati sredstva u državnom proračunu u visini sredstava predviđenih za parlamentarne izbore prema važećem zakonu.

PRIJEDLOG ZAKONA

O IZBORU ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Zastupnici se biraju u Hrvatski Sabor na temelju općeg i jednakog biračkog prava, na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem.

Članak 2.

- (1) Zastupnici se biraju u izbornim jedinicama.
- (2) Zastupnici se biraju po načelu da se jedan zastupnik bira na približno isti broj birača, te po načelu da su u Hrvatskom saboru srazmjerno zastupljeni politički interesi.
- (3) Nacionalne manjine biraju u Hrvatski Sabor 8 zastupnika kako slijedi:
  - Srpska nacionalna manjina – 3 (tri) zastupnika,
  - Mađarska nacionalna manjina – 1 (jednog) zastupnika,
  - Talijanska nacionalna manjina – 1 (jednog) zastupnika,
  - Češka i slovačka nacionalna manjina zajedno – 1 (jednog) zastupnika,
  - Austrijska, bugarska, njemačka, poljska, romska, rumunjska, rusinska, ruska, turska, ukrajinska, vlaška i židovska nacionalna manjina zajedno – 1 (jednog) zastupnika,
  - Albanska, bošnjačka, crnogorska, makedonska i slovenska nacionalna manjina zajedno – 1 (jednog) zastupnika

Članak 3.

Sve odredbe ovog zakona koje se odnose na izbor ostalih zastupnika primjenjuju se i na izbor zastupnika nacionalnih manjina, osim onih koje su samim zakonom drugačije uređene.

Članak 4.

- (1) Izborni rokovi prema ovom zakonu uključuju nedjelje, državne praznika i druge neradne dane.
- (2) Dokumenti čija predaja je određena rokovima propisanim ovim zakonom predaju se izravno nadležnim organima.

Članak 5.

Predizborna promidžba mora se završiti najkasnije 24 sata prije dana provođenja izbora.

Članak 6.

Troškove provedbe izbora snosi proračun Republike Hrvatske.

II. BIRAČKO PRAVO

Članak 7.

- (1) Pravo da bira zastupnika u Hrvatskom Saboru i da bude biran za zastupnika u Hrvatskom Saboru ima svaki državljanin Republike Hrvatske koji je na dan izbora napunio osamnaest godina starosti i nije mu zbog nekog razloga oduzeta poslovna sposobnost.
- (2) Biračko pravo birač ostvaruje u izbornoj jedinici i izbornom okrugu u kojem ima prebivalište.
- (3) Birač koji nema prebivališta u Republici Hrvatskoj ostvaruje svoje biračko pravo u izbornoj jedinici i izbornom okrugu u kojem je imao posljednje prebivalište, odnosno u izbornoj jedinici i izbornom okrugu u kojem je prebivalište imao jedan od biračevih roditelja. Ako prethodnu činjenicu nije moguće utvrditi, birač koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj može sam odlučiti u kojoj će izbornoj jedinici i kojem izbornom okrugu ostvariti svoje biračko pravo.
- (4) Birač iz stavka (3) ovog članka, a za kojeg je nemoguće utvrditi izbornu jedinicu i izboirni okrug posljednjeg prebivališta ili izbornu jedinicu i izborni okrug jednog od biračevih roditelja, o svojoj odluci u kojoj će izbornoj jedinici i kojem izbornom okrugu ostvariti biračno pravo obavještava Državno izborno povjerenstvo putem diplomatsko-konzularnog predstavništva Republike Hrvatske, najmanje 14 dana prije dana za koji su određeni izbori. Državno izborno povjerenstvo dužno je takvog birača upisati u popis birača izborne jedinice za koju se je birač odlučio, te dostaviti potrebne biračke materijale diplomatsko-konzularnom predstavništvu u kojem se organizira glasovanje.

Članak 8.

Pravo da bira zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom Saboru i da bude biran za zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom Saboru ima pripadnik odgovarajuće nacionalne manjine koji ispunjava uvjete iz članka 7., stavka (1) ovog zakona.

Članak 9.

- (1) Birači biraju na izborima osobno. Nitko ne može glasovati za drugu osobu niti ovlastiti drugu osobu da bira za njega.
- (2) Bira se tajno, korištenjem glasačkih listića.
- (3) Osobi koja je upisana u popis birača ne može se oduzeti biračko pravo niti je se smije spriječiti da pristupi izborima.

Članak 10.

- (1) Biraču se mora osigurati sloboda i tajnost biranja.
- (2) Birača se ne može pozivati na odgovornost zbor davanja glasa na izborima, niti ga se smije prisiljavati da se izjasni kako je glasovao, odnosno zašto nije pristupio izborima, ako je to slučaj.

Članak 11.

Način evidentiranja i ažuriranja biračkog prava određuje se posebnim zakonom.

III. OPĆI IZBORI

Članak 12.

- (1) Opći izbori za Hrvatski sabor mogu biti redoviti i prijevremeni.
- (2) Redoviti izbori provode se svake četiri godine.
- (3) Prijevremeni izbori se provode u slučaju kad se Hrvatski Sabor raspusti prije proteka četverogodišnjeg mandatnog razdoblja.

Članak 13.

- (1) Redovni izbori održavaju se najviše dva mjeseca prije proteka četiri godine od konstituiranja Hrvatskog Sabora, odnosno najkasnije petnaest dana od proteka tog roka.
- (2) Prijevremeni se izbori održavaju najkasnije 60 dana od dana raspuštanja Hrvatskog Sabora.
- (3) Mandatno razdoblje prethodnog saziva Hrvatskog Sabora završava se s konstituiranjem novog saziva. Konstituirajućom sjednicom smatra se ona na kojoj je izabran predsjednik Hrvatskog Sabora.

Članak 14.

- (1) Opće izbore raspisuje Predsjednik Republike Hrvatske.
- (2) Prijevremene izbore raspisuje Predsjednik Republike Hrvatske svojim aktom o raspuštanja Hrvatskog Sabora.
- (3) Akt o raspisivanju izbora objavljuje se u Narodnim novinama.

Članak 15.

- (1) Redovni se izbori raspisuju najmanje 75 a najviše 135 dana prije proteka četiri godine od konstituiranja prethodnog saziva Hrvatskog Sabora.
- (2) Od dana raspisivanja izbora do dana provođenja izbora ne može proteći više od 90 niti manje od 60 dana.
- (3) Prijevremeni se izbori mogu održati u roku od 60 dana od dana raspisivanja.

Članak 16.

- (1) U aktu o raspisivanju izbora obvezno se utvrđuje dan raspisivanja i dan održavanja izbora.
- (2) Rokovi provođenja izbornih radnji počinju teći s danom koji je utvrđen kao dan raspisivanja izbora.
- (3) Izbori se obvezno održavaju nedjeljom ili na neki drugi neradni dan.

IV. ZAMJENSKI IZBORI

Članak 17.

- (1) Ako zastupniku u Hrvatskom Saboru prestane mandat, ostatak zastupničkog mandata preuzima onaj kandidat s popisa kandidata koji bi bio izabran da nije izabran zastupnik kojem je prestao mandat.
- (2) Ako kandidat iz stavaka (1) ili ovog članka u roku od osam dana ne da izjavu da prihvaća mandat, pravo preuzimanja mandata prenosi se na sljedećeg kandidata.

Članak 18.

- (1) Ukoliko u rasporedu kandidata po izbornim okruzima ili popisu kandidata iz prethodnog članka nema sljedećeg kandidata, održat će se zamjenski izbori.
- (2) Zamjenski se izbori ne održavaju ako zastupniku prestane mandat unutar posljednjih 6 (šest) mjeseci mandata saziva Hrvatskog Sabora, osim ako Hrvatski Sabor odluči drugačije.
- (3) Na zamjenskim se izborima zastupnik bira na rok do isteka mandata tekućeg saziva Hrvatskog Sabora.

Članak 19.

- (1) Zamjenske izbore raspisuje Predsjednik Republike Hrvatske najkasnije 15 (petnaest) dana od dana odluke Hrvatskog Sabora o prestanku mandata zastupnika.
- (2) Zamjenski se izbori provode u izbornoj jedinici u kojoj je zastupnik kojem prestaje mandat izabran
- (3) Na zamjenskim je izborima izabran onaj kandidat koji dobije najveći broj glasova.
- (4) Ako se na zamjenskim izborima u izbornoj jedinici bira dva ili više zastupnika, glasuje se o svim kandidatima na rasporedima kandidata u svim izbornim okruzima. Svaki birač može glasovati za najviše onoliko kandidata koliko se zastupnika bira na zamjenskim izborima u izbornoj jedinici. Izabrani su oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova.
- (5) Zamjenski se izbori održavaju prema odredbama ovog zakona koje se odnose na opće izbore, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

V. IZBORNE JEDINICE

Članak 20.

- (1) Za izbore zastupnika u Hrvatski Sabor utvrđuje se 6 (šest) izbornih jedinica. U svakoj se izbornoj jedinici bira između 20 (dvadeset) i 30 (trideset) zastupnika, s time da je ukupan broj zastupnika koji se biraju u Hrvatski sabor 140 (stotinučetdeset). U prethodni broj nisu uračunati zastupnici nacionalnih manjina iz članka 2. ovog zakona.
- (2) Izborne jedinice i broj izbornih okruga u njima utvrđuju u skladu s načelom da se svakog zastupnika bira približno jednak broj birača. Izborna jedinica može obuhvatiti područje dviju ili više županija. Izborna jedinica ne može obuhvatiti područje dijela županija.
- (3) Kod utvrđivanja izbornih jedinica i izbornih okruga treba poštivati zemljopisnu zaokruženost, kulturne i druge specifičnosti.

- (4) Izborni okrug može obuhvatiti područje jedne općine ili grada, područja dvaju i više općina ili gradova. Izborni okrug može obuhvatiti područje dijela grada. Izborni okrug ne može obuhvatiti područje dijela općine ili dijelova više općina.
- (5) Svaka se izborna jedinica dijeli na onoliko izbornih okruga koliko se u izornoj jedinici bira zastupnika. Broj zastupnika u pojedinoj izornoj jedinici dobije se tako da se ukupan broj birača upisanih u popise birača u Republici Hrvatskoj i inozemstvu podijeli s ukupnim brojem zastupnika koji se biraju u Hrvatski sabor. Dobivenim brojem dijeli se broj birača u svakoj pojedinoj jedinici. Rezultat se izražava kao cijeli broj. Broj zastupnika koji se biraju u pojedinoj izornoj jedinici ne može biti manji od 20 (dvadeset) niti veći od 30 (trideset). U svakom izbornom okrugu izborne jedinice nalazi se približno jednak broj birača. U svakom se izbornom okrugu glasuje za jednog kandidata za zastupnika u Hrvatskom Saboru.
- (6) Za izbore zastupnika koji zastupaju nacionalne manjine iz stavka (3) članka 2. ovog zakona utvrđuju se posebne izborne jedinice na područjima gdje te nacionalne manjine žive.

Članak 21.

Izborne jedinice i izborni okruzi utvrđuju se posebnim zakonom.

VI. TIJELA ZA PROVOĐENJE IZBORA

Članak 22.

- (1) Izbore za zastupnike u Hrvatski Sabor provode Državno izborno povjerenstvo, izborna povjerenstva izbornih jedinica, izborna povjerenstva izbornih okruga i birački odbori (u daljnjem tekstu: tijela za provođenje izbora).
- (2) Izborna povjerenstva imenuju se na rok od 4 (četiri) godine, a birački odbori za svake izbore.

Članak 23.

Kod izbora zastupnika nacionalnih manjina imenuju se izborna povjerenstva posebnih izbornih jedinica.

Članak 24.

- (1) Tijela za provođenje izbora sačinjavaju predsjednik, članovi i njihovi zamjenici (u daljnjem tekstu: članovi).
- (2) Članovi tijela za provođenje izbora mogu biti samo osobe koje imaju biračko pravo.
- (3) Nitko ne može biti član više od jednog tijela za provođenje izbora.

Članak 25

- (1) Član tijela za provođenje izbora ne može biti kandidat na izborima.
- (2) Ako član tijela za provođenje izbora prihvati kandidaturu na izborima, činom prihvatanja kandidature prestaje mu funkcija člana tijela za provođenje izbora.
- (3) Članovi tijela za provođenje izbora ne mogu biti predstavnici niti povjerenici popisa kandidata.

Članak 26.

- (1) Funkcija u tijelu za provođenje izbora počasna je, ako to posebnim zakonom nije drugačije uređeno.
- (2) Članovi tijela za provođenje izbora svoju dužnost trebaju obaviti savjesno i odgovorno, te su dužni djelovati samo na temelju zakona i drugih propisa.
- (3) Članovi tijela za provođenje izbora imaju pravo na naknadu za rad u tijelu za provođenje izbora.

Članak 27.

- (1) Tijelo za provođenje izbora smatra se konstituiranim i može raditi kad su sjednici prisutni svi članovi ili njihovi zamjenici.
- (2) Tijelo za provođenje izbora smatra se konstituiranim i može raditi ako su sjednici umjesto odsutnih članova nazočni zamjenici. Predsjednika tijela za provođenje izbora može zamijeniti samo njegov zamjenik.

Članak 28

- (1) Tijelo za provođenje izbora odlučuje većinom glasova svih članova.
- (2) U slučaju izjednačenog broja glasova, odlučujući je glas predsjednika.
- (3) Ukoliko tijelo za provođenje izbora ne donese neku od odluka nužnih za provođenje izbora na vrijeme, predsjednik tog tijela sam će donijeti predmetnu odluku.

Članak 29.

Tijela državne uprave i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su pomagati u radu tijelima za provođenje izbora, te im na njihov zahtjev dati sve podatke koji su im potrebni za neometano i učinkovito obavljanje njihove zadaće.

Članak 30.

Način izbora, mandat predsjednika, podpredsjednika i članova Državnog izbornog povjerenstva, kao i način rada Državnog izbornog povjerenstva određuju se Zakonom o državnom izbornom povjerenstvu.

Članak 31.

- (1) Radu izbornih povjerenstava izbornih jedinica mogu nazočiti predstavnici popisa kandidata.
- (2) Radu biračkih odbora i izbornih povjerenstava izbornih okruga mogu nazočiti povjerenici popisa kandidata.
- (3) Predstavnici i povjerenici popisa kandidata mogu upozoriti predsjednika tijela za provođenje izbora na uočene nepravilnosti u radu tog tijela.

Članak 32.

- (1) Predstavnik popisa kandidata utvrđuje predlagatelj popisa kod predaje popisa kandidata izbornom povjerenstvu izborne jedinice.
- (2) Imena povjerenika popisa kandidata predstavnik popisa dostavit će izbornom povjerenstvu izbornog okruga najkasnije 5 (pet) dana prije dana izbora.
- (3) Predstavnici i povjerenici popisa kandidata ne mogu biti kandidati na izborima. Povjerenik popisa kandidata može biti samo osoba koja je upisana na popis birača u toj izornoj jedinici.

Članak 33.

- (1) Državno izborno povjerenstvo imenuje izborna povjerenstva izbornih jedinica.
- (2) Izborno povjerenstvo izborne jedinice čine predsjednik i tri člana, te njihovi zamjenici.
- (3) Predsjednik i zamjenik predsjednika izbornog povjerenstva izborne jedinice imenuju se iz reda sudaca.
- (4) Jedan član i jedan zamjenik člana izbornog povjerenstva izborne jedinice imenuju se iz reda pravnih stručnjaka. Dva člana i dva zamjenika članova izbornog povjerenstva izborne jedinice imenuju se na prijedlog političkih stranaka, vodeći računa o srazmjernoj zastupljenosti istih.
- (5) U izbornom povjerenstvu posebnih izbornih jedinica za izbor zastupnika nacionalnih manjina mora biti najmanje jedan pripadnik nacionalne manjine (manjina) čiji se predstavnik bira u toj izornoj jedinici.

Članak 34.

- (1) Državno izborno povjerenstvo imenuje izborna povjerenstva izbornih okruga.
- (2) Izborno povjerenstvo izbornog okruga imenuje se za taj izborni okrug.
- (3) Izborno povjerenstvo izbornog okruga čine predsjednik i tri člana, te njihovi zamjenici. Predsjednik izbornog povjerenstva izbornog okruga imenuje se iz reda sudaca, a njegov zamjenik treba biti diplomirani pravnik
- (4) Ostali članovi izbornog povjerenstva izbornog okruga i njihovi zamjenici imenuju se na prijedlog političkih stranaka, kod čega treba voditi računa o srazmjernoj zastupljenosti političkih stranaka. Prijedloge za imenovanje članova izbornih povjerenstava izbornih okruga i njihovih zamjenika mogu dati i predstavnička tijela lokalne samouprave tog izbornog okruga.

Članak 35.

U slučaju da članu izbornog povjerenstva mandat završava u vremenu nakon raspisivanja izbora, mandat će mu se produljiti do završetka izbora.

Članak 36.

Izborno povjerenstvo ima tajnika. Tajnik se imenuje iz reda djelatnika državne uprave.

Članak 37.

Izborno povjerenstvo izborne jedinice:

- brine o zakonitosti izbora zastupnika koji se biraju u izornoj jedinici,
- utvrđuje da li su pojedinačne kandidature, odnosno rasporedi kandidata po izbornim okruzima kandidata, sačinjeni i predani u skladu sa zakonom,
- utvrđuje izborne rezultate i objavljuje koji su zastupnici izabrani u izornoj jedinici, u skladu sa člankom 89. ovog zakona, te o tome izvješćuje javnost,
- obavlja neposredne tehničke poslove u svezi s izborima,
- obavlja i druge zadaće, u skladu sa zakonom.

Članak 38.

(1) Izborno povjerenstvo izbornog okruga:

- utvrđuje biračka mjesta i područja pojedinih biračkih mjesta,
- imenuje biračke odbore,
- utvrđuje izlazak birača na izbore u izbornom okrugu,
- obavlja neposredne tehničke poslove u svezi s izborima,
- obavlja i druge zadaće, u skladu sa zakonom.

(2) Zadaće iz stavka (1) ovog članka pri izborima zastupnika nacionalnih manjina obavlja izborno povjerenstvo posebne izborne jedinice.

Članak 39.

- (1) Izbore na izbornim mjestima provode birački odbori.
- (2) Za svako se biračko mjesto određuje najmanje jedan birački odbor.

Članak 40.

- (1) Birački odbor čine predsjednik i parni broj članova, te njihovi zamjenici.
- (2) Predsjednika biračkog odbora i njegovog zamjenika imenuje izborno povjerenstvo izbornog okruga. Predsjednik biračkog odbora i njegov zamjenik ne mogu biti članovi političkih stranaka koje predlažu popis kandidata na izborima.
- (3) Ostali članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici imenuju se na prijedlog političkih stranaka, kod čega treba voditi računa o srazmjernoj zastupljenosti političkih stranaka.

VII. KANDIDIRANJE

Članak 41.

Kandidate za izbor zastupnika u Hrvatskom Saboru mogu predlagati političke stranke, skupine političkih stranaka (predizborna koalicija) i birači.

Članak 42.

Politička stranka samostalno određuje kandidate prema postupku utvrđenim njenim aktima. Popis kandidata i njihov raspored za sve izborne jedinice i izborne okruge utvrđuje se tajnim glasovanjem.

Članak 43.

- (1) Birači utvrđuju popis kandidata i njihov raspored po izbornim okruzima svojim potpisom.
- (2) Najmanje 1% birača upisanih u popis birača pojedine izborne jedinice, a koji imaju stalno prebivalište u toj izornoj jedinici, mogu predati popis kandidata za tu izbornu jedinicu.

Članak 44.

Kandidata za zastupnika nacionalne manjine može svojim potpisima predložiti najmanje 1% birača posebne izborne jedinice u kojoj se bira zastupnik te nacionalne manjine

Članak 45.

- (1) Potpisi potpore kandidaturi za izbor zastupnika u Hrvatski Sabor mogu se skupljati od dana određenog za početak izbornih radnji pa sve do zadnjeg dana predaje popisa kandidata.
- (2) Birač svoj potpis potpore može dati samo jednom popisu kandidata.

Članak 46.

Potpis potpore popisu kandidata birači daju na propisanom obrascu. Obrazac se potpisuje osobno pred javnim bilježnikom ili izbornim povjerenstvom izborne jedinice.

Članak 47.

- (1) Popis kandidata može imati najviše toliko kandidata koliko se zastupnika bira u izbornoj jedinici.
- (2) Svatko se može kandidirati samo u jednoj izbornoj jedinici i samo na jednom popisu.
- (3) Kandidat mora imati prebivalište na teritoriju izborne jedinice u kojoj se kandidira najmanje godinu dana prije dana održavanja izbora.

Članak 48.

- (1) Odluka o utvrđivanju popisa kandidata obvezno sadrži i odluku o tome u kojem će se izbornom okrugu glasovati za kojeg kandidata.
- (2) U svakom pojedinačnom izbornom okrugu glasuje se samo za jednog kandidata sa svakog popisa kandidata.
- (3) Ako na predloženom popisu kandidata nema toliko kandidata koliko se zastupnika bira u izbornoj jedinici o pojedinačnom se kandidatu s tog popisa može glasovati u najviše dva izborna okruga.
- (4) Ako se na predloženom popisu kandidata koju su predložili sami birači nalazi samo jedan kandidat, o njemu se glasuje u svim izbornim okruzima te izborne jedinice.

Članak 49.

Uz pravomoćnu kandidaturu potrebno je priložiti pisanu suglasnost kandidata. Ta suglasnost ne može se opozvati.

Članak 50.

- (1) Popis kandidata predaje se izbornom povjerenstvu izborne jedinice. Prijedlog popisa kandidata mora sadržavati naziv izborne jedinice, naziv predlagatelja, naziv popisa, osobne podatke kandidata (ime, prezime, datum i mjesto rođenja, zvanje i zanimanje, te adresu stalnog boravka), kao i ime, prezime i adresu stalnog prebivališta predstavnika popisa. Popisu se prilaže pismena suglasnost kandidata kojom prihvaća kandidaturu, kao i zakonom utvrđen najmanji broj potpisa birača na propisanom obrascu.
- (2) Uz prijedlog popisa obvezno se prilaže i raspored kandidata s popisa po izbornim okruzima izborne jedinice.
- (3) Uz popis kandidata koju predlaže politička stranka potrebno je priložiti i zapisnik sa sastanka na kojem je utvrđen popis kandidata, njihov raspored po izbornim okruzima, kao i opći akt političke stranke po kojem je lista utvrđena.

Članak 51.

Naziv popisa kandidata koju predlaže politička stranka naziv je te političke stranke. Naziv popisa kandidata koju predlaže predizborna koalicija iz članka 41. ovog zakona naziv je političkih stranaka koje čine predizbornu koaliciju. Sastavni dio naziva popisa može biti i skraćeni naziv stranke, odnosno stranaka, ili kratica njenog/njihovih naziva. Nazivu popisa može se dodati simbol stranke/stranaka ili njen/njihov znak.

Članak 52.

O nazivu popisa koju predlažu birači odlučuju sami birači. Ako se ne utvrdi naziv popisa, za naziv popisa uzet će se ime i prezime prvog kandidata s tog popisa.

VIII. POTVRĐIVANJE POPISA KANDIDATA

Članak 53.

- (1) Popis kandidata dostavljaju se izbornom povjerenstvu izborne jedinice najkasnije 25 (dvadesetipet) dana prije dana za koji su zakazani izbori.
- (2) Nakon što izorno povjerenstvo izborne jedinice zaprimi popis kandidata, u najkraćem mogućem roku provjerit će da li je popis predan pravovremeno i da li je utvrđen u skladu sa zakonom.

Članak 54.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice odbit će popis kandidata za koji utvrdi da je predan prekasno, nakon isteka roka za predaju popisa.

Članak 55.

- (1) Izorno povjerenstvo izborne jedinice odbit će popis kandidata za koju utvrdi da nije utvrđena u skladu s ovim zakonom.
- (2) Kad izorno povjerenstvo izborne jedinice utvrdi formalne nedostatke popisa kandidata, zatražit će od predlagatelja popisa da te nedostatke ukloni u roku od 3 (tri) dana. Ukoliko predlagatelj ne ukloni te formalne nedostatke u zadanom roku izorno povjerenstvo odbit će popis kandidata.
- (3) U slučajevima opisanima u stavcima (1) i (2) ovog članka izorno povjerenstvo može popis kandidata odbiti u cjelosti, odnosno može odbiti kandidaturu i samo pojedinačnih kandidata.

Članak 56.

- (1) Ako izorno povjerenstvo izborne jedinice utvrdi da se pojedini kandidat nalazi na dvije ili više popisa kandidata u izornoj jedinici, kao valjanu će kandidaturu prihvatiti onu koja je prva utvrđena, te će o toj svojoj odluci obavijestiti kandidata i predstavnika popisa kandidata.
- (2) Izorno povjerenstvo izborne jedinice dostavlja podatke o predanim popisima kandidata državnom izbornom povjerenstvu.

Članak 57.

Izorno će povjerenstvo izborne jedinice potvrditi popis kandidata koji je blagovremeno predan i utvrđen u skladu s ovim zakonom.

Članak 58.

Odluku o potvrđivanju, odnosno odbijanju, popisa kandidata donosi i objavljuje izorno povjerenstvo izborne jedinice najkasnije 18 (osamnaest) dana prije dana određenog za izbore. Ova se odluka dostavlja predstavniku popisa kandidata.

Članak 59.

- (1) Izorno povjerenstvo izborne jedinice sastavlja listu potvrđenih popisa kandidata u izornoj jedinici. Redosljed na listi utvrđuje se ždrijebom.
- (2) Izorno povjerenstvo izborne jedinice također sastavlja liste kandidata za koje se glasuje u pojedinim izbornim okruzima. Redosljed kandidata na tim listama isti je kao i redosljed na listi potvrđenih popisa kandidata.

Članak 60.

Popisi potvrđenih popisa kandidata i liste kandidata za koje se glasuje u pojedinim izbornim okruzima, objavljuje se u sredstvima javnog priopćavanja najkasnije 15 (petnaest) dana prije dana određenog za održavanje izbora. Državno izborno povjerenstvo objavljuje liste popisa i liste kandidata.

Članak 61.

- (1) Sredstva javnog priopćavanja dužna su objaviti liste popisa kandidata, zajedno s podacima utvrđenim ovim zakonom.
- (2) Državno izborno povjerenstvo utvrđuje u kojim sredstvima javnog priopćavanja će se objaviti liste popisa kandidata. Troškovi objave lista namirit će se iz sredstava namijenjenih provođenju izbora.

IX. TROŠKOVI IZBORNE PROMIDŽBE I PRAVO NA NAKNADU

Članak 62.

- (1) Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske ostvarit će sve političke stranke sa čijih se popisa izabere najmanje jedan saborski zastupnik u najmanje jednoj izbornoj jedinici za izbor zastupnika u Sabor.
- (2) Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske ostvarit će i kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama i nositelji popisa koje podržavaju birači.
- (3) Naknada troškova izborne promidžbe isplaćuje se na teret državnog proračuna Republike Hrvatske.
- (4) Naknada će se isplatiti u roku od 30 dana od dana objave službenih rezultata izbora.
- (5) Visinu naknade troškova izborne promidžbe odredit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom. Odluka se mora donijeti najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.
- (6) Naknada troškova izborne promidžbe isplaćuje se izravno na središnje račune političkih stranaka u mjestu njihova sjedišta, odnosno izravno izabranim kandidatima koje podržavaju birači i kandidatima za zastupnike nacionalnih manjina.

Članak 63.

Izborna promidžba financira se i iz vlastitih sredstava političkih stranaka, odnosno drugih predlagača popisa kandidata, te iz darova domaćih pravnih i fizičkih osoba.

Članak 64.

Za pokriće troškova izborne promidžbe ne smiju se primati darovi u novcu, drugim sredstvima, te usluge od:

- stranih država, stranih političkih stranaka, stranih fizičkih i pravnih osoba,
- javnih poduzeća, pravnih osoba s javnim ovlastima i poduzeća u većinskom vlasništvu države, te drugih pravnih osoba u kojima Republika Hrvatska, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju većinsko vlasništvo nad dionicama, odnosno udjelima, te javnih i drugih ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- udruga radnika i poslodavaca,
- udruga, zaklada i fundacija koje zastupaju ili predstavljaju državni dužnosnici ili dužnosnici lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, vjerskih zajednica, humanitarnih, te drugih neprofitnih udruga i organizacija,

- državnog proračuna izvan naknada propisanih ovim zakonom i Zakonom o političkim strankama, te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- trgovačkih društava u vlasništvu ili suvlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- ustanova kojima je osnivač država ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 65.

Političke stranke koje su istakle popise kandidata, kandidati za zastupnike nacionalnih manjina, kao i kandidati koje svojim potpisima podržavaju birači dužni su u roku od 30 (trideset) dana od dana održavanja izbora dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu podatke o visini i izvoru sredstava utrošenih za izbornu promidžbu.

X. GLASOVANJE NA BIRAČKIM MJESTIMA

1. Organizacija i rad na biračkom mjestu

Članak 66.

- (1) Izorno povjerenstvo izbornog okruga utvrđuje biračka mjesta.
- (2) Biračka mjesta označavaju se rednim brojem.

Članak 67.

- (1) Za svako se biračko mjesto određuje poseban prostor. Prostor u kojem se glasuje mora biti uređen tako da se osigura tajnost ispunjavanja glasačkog listića. Biračko mjesto mora biti opremljeno tako da se biraču osigura tajnost ispunjavanja biračkog listića.
- (2) Pod biračkim mjestom se podrazumijeva zgrada, dvorište ili zgrade u određenom prostoru oko zgrade.
- (3) Izborna povjerenstva osiguravaju potreban broj biračkih kutija, tiskanih glasačkih listića i drugi izborni materijal za sva biračka mjesta koja su odredila.
- (4) Na biračkom se mjestu postavljaju oglasi s listama popisa kandidata za koje se glasuje.

Članak 68.

Na dan koji prethodi izborima i na dan izbora do 19,00 (devetnaest) sati zabranjena je svaka promidžba i drugi oblici agitacije, objavljivanje prethodnih rezultata, anketa, izjava ili procjena o rezultatima izbora.

Članak 69.

- (1) Na dan koji prethodi danu izbora u prostoru u kojem će se obaviti glasovanje sastaju se predsjednik i članovi biračkog odbora i utvrđuju da li je protor uređen na odgovarajući način za neometano provođenje izbora. Birački odbor također preuzima potreban broj biračkih kutija i biračkih listića, ovjeren popis birača za biračko mjesto, oglase i drugo što je potrebno za provođenje izbora na biračkom mjestu.
- (2) Izborni materijal iz stavka (1) ovog članka predsjednik i članovi biračkog odbora mogu preuzeti najkasnije pola sata prije početka izbora.
- (3) O preuzimanju izbornog mjesta i materijala iz stavka (1) ovog članka birački odbor sačinjava zapisnik kojeg potpisuju svi članovi i predsjednik biračkog odbora.

Članak 70.

Najkasnije pola sata prije početka izbora u prostoru u kojem se glasuje sastaju se predsjednik i članovi biračkog odbora i utvrđuju da li je prostor u istom stanju u kakvom su ga ostavili na dan prije dana izbora, te da li je izborni materijal u istom stanju kao na dan prije dana izbora. Istovremeno provjeravaju da li je biračka kutija prazna. O tome se sastavlja zapisnik, kojeg potpisuju predsjednik i članovi biračkog odbora.

2. Glasovanje

Članak 71.

Glasovanje na biračkom mjestu traje neprekinuto od 7 (sedam) do 19 (devetnaest) sati.

Članak 72.

- (1) Svaki birač osobno glasuje na biračkom mjestu na kojem je upisan u popis birača.
- (2) Na biračkom mjestu birač najprije kaže svoje prezime i ime, a po potrebi i adresu prebivališta.
- (3) Predsjednik ili član biračkog odbora ustanovljava identitet birača temeljem osobne iskaznice. Identitet se može ustanoviti temeljem svakog osobnog dokumenta u kojem se nalaze osobni podaci birača i njegova slika, a koji je od nadležnog državnog tijela.
- (4) Nakon ustanovljavanja identiteta birača, predsjednik ili član biračkog odbora zaokružuje redni broj ispred imena birača u popisu birača i daje mu upute kako glasovati, te mu uručuje glasački listić.
- (5) Ukoliko birač iz bilo kojeg razloga nije upisan u popis birača, glasovati može temeljem potvrde nadležnog organa, kojom se utvrđuje da je upisan kao birač na području biračkog mjesta na kojem želi glasovati. To se upisuje u zapisnik, a potvrda prilaže zapisniku.

Članak 73.

- (1) Birački odbor ne može zapriječiti glasovanje osobi koja je upisana u popis birača na tom biračkom mjestu, kao niti osobama koje na biralište dođu s potvrdom iz stavka (5) članka 72 ovog zakona.
- (2) Ukoliko član biračkog odbora ima bilo kakvu primjedbu u svezi pojedinih birača koji su pristupili glasovanju na biračkom mjestu, ta se primjedba unosi u zapisnik.
- (3) Ukoliko glasovanju pristupi osoba čije je ime u popisu birača već zaokruženo, njeno prezime, ime i prebivalište, te eventualna izjava, upisuju se u zapisnik. Takvoj osobi birački odbor neće dopustiti glasovati.

Članak 74.

- (1) Glasuje se glasačkim listićem.
- (2) Glasački listić kojim se glasuje za kandidate u izbornom okrugu sadržava:
  - oznaku izborne jedinice,
  - oznaku izbornog okruga,
  - redne brojeve i nazive popisa kandidata po redosljedu iz liste popisa kandidata, te prezimena i imena kandidata za koje se glasuje u izbornom okrugu,
  - naputke o načinu glasovanja.
- (3) Birač može glasovati samo za jednog kandidata. Birač glasuje tako da na glasačkom listiću zaokruži redni broj ispred prezimena i imena kandidata za kojeg glasuje.

Članak 75.

- (1) Glasački listić za izbore zastupnika izbornih manjina sadržava:
  - oznaku izborne jedinice,
  - prezimena i imena kandidata po redosljedu iz popisa kandidata,
  - naputke o načinu glasovanja.
- (2) Birač glasuje tako da ispred imena kandidata označi redni broj kojim se daje prednost određenom kandidatu, od broja 1 (jedan) nadalje.

Članak 76.

Ispunjeni glasački listić birač stavlja u glasačku kutiju i napušta biračko mjesto.

Članak 77.

Neispunjeni glasački listić, kao i glasački listić na kojem nije moguće ustanoviti za kojeg je kandidata birač glasovao, smatraju se nevažećim.

Članak 78.

- (1) Na biračkom mjestu moraju biti tijekom čitavih izbora nazočni svi članovi biračkog odbora ili njihovi zamjenici.
- (2) Na biračkom mjestu mogu čitavo vrijeme biti nazočni povjerenici pojedinih popisa kandidata.
- (3) Svaki popis kandidata može na jednom biračkom mjestu imati samo jednog povjerenika. Biračko povjerenstvo biračkog okruga izdat će potvrdu povjereniku, koju je on dužan pokazati na biračkom mjestu.

Članak 79.

- (1) Predsjednik biračkog odbora, zajedno sa članovima odbora, osigurava red i mir na biračkom mjestu. Ukoliko je to potrebno, predsjednik biračkog odbora zatražit će pomoć policije. Za vrijeme tijekom kojeg se na biračkom mjestu nalaze policijski službenici, glasovanje se prekida, a biračkim mjestom upravljaju policijski službenici.
- (2) Predsjednik biračkog odbora može svaku osobu koja narušava red na biračkom mjestu odstraniti s biračkog mjesta, što se unosi u zapisnik. O odstranjivanju povjerenika popisa kandidata odlučuje birački odbor.
- (3) Na biračko mjesto zabranjeno je pristupiti s oružjem ili opasnim sredstvom. To se ne odnosi na policijske službenike iz stavka (1) ovog članka.
- (4) Ukoliko je to potrebno radi provođenja neometanog glasovanja, predsjednik biračkog odbora može odrediti da se birači puštaju na biračko mjesto u skupinama određenog broja ili pojedinačno.

Članak 80.

Ukoliko birač, radi tjelesne mane ili zato što je nepismen, ne može glasovati tako kako je određeno ovim zakonom, ima pravo na biračko mjesto dovesti sa sobom osobu koja će mu pomoći ispuniti glasački listić. Odluku o tome donosi birački odbor i ona se unosi u zapisnik.

Članak 81.

- (1) O glasovanju se sastavlja zapisnik. U njega se unose sva značajna događanja na biračkom mjestu.
- (2) Na zahtjev svakog člana biračkog odbora i svakog povjerenika u zapisnik se upisuju pojedinačne okolnosti, posebno mišljenje člana biračkog odbora ili povjerenika, kao i primjedbe na zapisnik. Zapisnik potpisuju predsjednik i članovi biračkog odbora.

Članak 82.

- (1) Birači ne mogu biti pozvani na vojnu vježbu na dan održavanja izbora.

Članak 83.

- (1) Birači koji se na dan izbora nalaze u inozemstvu jer tamo imaju stalno ili privremeno prebivalište, odnosno birači koji su se u inozemstvu zatekli u vrijeme održavanja izbora, mogu glasovati pri diplomatsko-konzularnom predstavništvu Republike Hrvatske, pod uvjetom da te okolnosti prijave državnom izbornom povjerenstvu najkasnije 30 dana prije dana održavanja izbora i ako država u kojoj se nalaze dopušta takvo glasovanje, odnosno ako to dopuštaju međunarodni sporazumi.
- (2) Državno izbornom povjerenstvo upisat će birače u popise birača, ako u njima nisu upisani, a u skladu s člankom 7. ovog zakona, te će u diplomatsko-konzularno predstavništvo dostaviti odgovarajuće izborne materijale.
- (3) Za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske u inozemstvu na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na glasovanje u Republici Hrvatskoj.

Članak 84.

Birači koji zbog bolesti ne mogu osobno pristupiti na biračko mjesto na kojem su upisani u popis birača mogu glasovati pred biračkim odborom u svom domu. Te okolnosti i nakanu da tako glasuju ovi su birači dužni prijaviti biračkom povjerenstvu biračkog okruga najkasnije tri dana prije dana za koji su određeni izbori.

3. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biračkom mjestu

Članak 85.

- (1) Neposredno po završetku glasovanja birački odbor počinje rad na utvrđivanju rezultata glasovanja. Najprije se prebroje neuporabljeni glasački listići, stavljaju se u posebnu oмотnicu, koja se zapečati. Birački odbor nakon toga prema popisu birača i zaprimljenim potvrdama utvrdi koliko je birača pristupilo izborima. Potom se otvara biračka kutija, ustanovi broj glasačkih listića u njoj, te ustanovi koliko ima nevažećih glasačkih listića, a koliko su glasova dobili pojedini kandidati.
- (2) Kod izbora zastupnika iz redova nacionalnih manjina birački odbor utvrđuje redosljed kandidata prema broju glasova koji su osvojili.

Članak 86.

- (1) O radu biračkog odbora na utvrđivanju rezultata glasovanja sačinjava se zapisnik. U zapisnik se upisuje:
  - koliko na biračkom mjestu ima glasača prema popisu birača,
  - koliko birača je glasovalo prema popisu birača,
  - koliko je birača glasovalo s potvrdom,
  - koliko je birača ukupno glasovalo prema prebrojenim glasačkim listićima,
  - koliko glasačkih listića je nevažeće i
  - koliko su glasova dobili pojedini kandidati.
- (2) Ako se radi o glasovanju iz stavka (2) članka 85 ovog zakona, u zapisnik se upisuje i redosljed kandidata prema broju osvojenih glasova.
- (3) U zapisnik se takođe upisuju eventualna izdvojena mišljenja i napomene članova biračkog odbora i povjerenika popisa kandidata.
- (4) Zapisnik potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora.

Članak 87.

- (1) Predsjednik biračkog odbora proglašava rezultate na biračkom mjestu, no ne prije 19 (devetnaest) sati.
- (2) Zapisnik o svom radu i druge izborne materijale birački odbor dostavlja izbornom povjerenstvu izbornog okruga.

XI. UTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA U IZBORNOJ JEDINICI

Članak 88.

- (1) Izorno povjerenstvo izbornog okruga utvrđuje za područje izbornog okruga:
  - koliko je birača upisano u popis birača,
  - koliko birača je na biračkim mjestima glasovalo po popisu birača,
  - koliko birača je na biračkim mjestima glasovalo s potvrdama,
  - koliko biračkih listića je nevažeće,
  - koliko glasova su dobili pojedinačni kandidati,
  - koji je udjel glasova pojedinačnih kandidata u ukupnom broju važećih glasova u izbornom okrugu.
- (2) Izorno povjerenstvo izbornog okruga također utvrđuje rezultate glasovanja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske i uključuje te rezultate u rezultate izbora u izbornom okrugu.

Članak 89.

- (1) Izorno povjerenstvo izbornog okruga sastavlja zapisnik o svom radu na utvrđivanju izbornog rezultata za područje izbornog okruga. Zapisnik potpisuju predsjednik i svi članovi izbornog povjerenstva izbornog okruga.
- (2) Izorno povjerenstvo izbornog okruga dostavlja zapisnik o svom radu i drugi izborni materijal izbornom povjerenstvu izborne jedinice u roku kojeg određuje državno izorno povjerenstvo.

Članak 90.

- (1) Izorno povjerenstvo izborne jedinice utvrđuje za svaki popis kandidata:
  - koliko glasova su dobili pojedini kandidati s popisa po izbornim okruzima,
  - koji je udjel glasova pojedinih kandidata u ukupnom broju važećih glasova u izbornom okrugu,
  - ukupan broj glasova koji je popis kandidata dobio u izornoj jedinici.
- (2) Ukoliko se za pojedinog kandidata s popisa kandidata glasovalo u dva izborna okruga, izborna komisija izborne jedinice utvrđuje udjel glasova tog kandidata u ukupnom broju važećih glasova u oba izborna okruga.
- (3) Izborna komisija također utvrđuje ukupan broj glasova koji su dobili svi popisi kandidata u izornoj jedinici.

Članak 91.

Broj mandata koji je osvojila svaki pojedinačni popis utvrđuje se korištenjem količnika, koji se izračuna tako da se ukupan broj važećih glasova koje su dobili svi popisi kandidata u izornoj jedinici dijeli s brojem zastupnika koji se biraju u izornoj jedinici. Dobivenim količnikom dijeli se broj glasova koji je dobio pojedini popis. Popisu kandidata pripada toliko mandata koliko se puta količnik nalazi u broju glasova koji je taj popis dobio.

Članak 92.

- (1) Izabrano je onoliko kandidata s popisa kandidata koliko je taj popis dobio mandata.
- (2) S popisa koji je osvojio mandate izabrani su kandidati po redosljedu osvojenog udjela glasova u ukupnom broju glasova u izbornom okrugu, odnosno u ukupnom broju glasova u dva izborna okruga, ako se kandidat birao u dva izborna okruga.
- (3) Ako dva kandidata imaju jednak udjel glasova, ždrijebom će se odlučiti koji kandidat je izabran.

Članak 93.

- (1) Mandati koji nisu podijeljeni u izornoj jedinici u skladu sa člankom 92 ovog zakona dijele se na razini države, temeljem ostatka glasova koje su dobili istoimeni popisi u dvije ili više izbornih jedinica..
- (2) Kod podjele tih mandata najprije se utvrđuje koliko od svih 140 mandata bi pripalo tim istoimenim popisima kandidata srazmjerno broju glasova koje su dobili u svim izbornim jedinicama. To se utvrđuje temeljem najviših količnika, a oni se izračunavaju tako da se zbroj glasova koje su istoimeni popisi dobili u svim izbornim jedinicama podijeli sa svim brojevima od 1 do 140 (d'Hondtov sustav).
- (3) Istoimeni popisi kandidata kojima po količnicima iz stavka (2) ovog članka pripadne manje od pet mandata ne sudjeluju u podjeli mandata na razini države.
- (4) Ostatak glasova istoimenih popisa kandidata koji sudjeluju u podjeli mandata na razini države, zbraja se i zbroj se dijeli sa svim brojevima od broja 1 do broja nepodijeljenih mandata (d'Hondtov sustav). Mandate dobivaju istoimeni popisi kandidata s najvišim količnikom, prema redosljedu najviših količnika.

Članak 94.

- (1) Mandati koje dobiju istoimeni popisi u podjeli mandata na državnoj razini dodjeljuju se popisima kandidata u izbornim jedinicama koje imaju najveći ostatak glasova u odnosu na količnik u izornoj jedinici, u skladu s člankom 91. ovog zakona. Ukoliko su u toj izornoj jedinici podijeljeni svi mandati, mandat se dodjeljuje popisu u izornoj jedinici u kojoj popis ima najveći ostatak glasova u odnosu na količnik u izornoj jedinici. Kandidati se izabiru u skladu s odredbama članka 92 ovog zakona.
- (2) Izuzetno od odredbi stavka (1) ovog članka, najviše polovica mandata koje dobiju istoimeni popisi kandidata raspodjelom na razini države dodjeljuje se kandidatima po redosljedu popisa kandidata s tih popisa. Taj redosljed utvrđuje predlagatelj, u skladu sa člankom 42 ovog zakona i predlaže ga državnom izbornom povjerenstvu u roku određenom člankom 53. ovog zakona.

Članak 95.

- (1) Izborne rezultate u izornoj jedinici utvrđuje izorno povjerenstvo izborne jedinice. O izbornim rezultatima i radu izbornog povjerenstva izborne jedinice sačinjava se zapisnik kojeg potpisuju predsjednik i svi članovi izbornog povjerenstva. Zapisnik i drugi izborni materijal dostavlja se državnom izbornom povjerenstvu.
- (2) Izborne rezultate na razini države utvrđuje državno izorno povjerenstvo. Način i djelokrug rada državnog izbornog povjerenstva uređuju se posebnim zakonom.

Članak 96.

- (1) Izborna povjerenstva posebnih izbornih jedinica u kojima se biraju zastupnici nacionalnih manjina utvrđuje:
  - koliko birača je upisano u popis birača,
  - koliko od upisanih glasača je glasovalo,

- koliko je glasačkih listića bilo nevažeće i
  - koji je redosljed kandidata prema dobivenim glasovima.
- (2) Redosljed kandidata prema dobivenim glasovima se boduje. Za svako prvo mjesto se kandidatu dodijeli onoliko bodova koliko je kandidata bilo na biračkom listiću. Za svako sljedeće mjesto dodjeljuje se bod manje. Bodovi svakog pojedinog kandidata zbrajaju se.
- (3) Izorno povjerenstvo posebnih izbornih jedinica u kojima se biraju zastupnici nacionalnih manjina također utvrđuje rezultate glasovanja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske i uključuje te rezultate u rezultate izbora u izbornom okrugu.

Članak 97.

- (1) Za zastupnika određene nacionalne manjine (ili skupina nacionalnih manjina), prema stavku (3) članka 2. ovog zakona, izabran je kandidat koji je dobio najveći broj bodova u toj izornoj jedinici. Ako dva ili više kandidata imaju jednak najveći broj bodova, ždrijebom će se odlučiti koji je kandidat izabran. Ždrijebanje provodi izorno povjerenstvo posebne izborne jedinice u nazoičnosti kandidata ili njihovih ovlaštenih predstavnika.
- (2) Izborne rezultate iz stavka (1) ovog članka utvrđuje izorno povjerenstvo posebne izborne jedinice. O tim rezultatima i svom radu sačinjava zapisnik, kojeg potpisuju predsjednik i svi članovi izbornog povjerenstva. Zapisnik i drugi izborni materijali dostavljaju se državnom izbornom povjerenstvu.

Članak 98.

Rezultati izbora za zastupnike u Hrvatski sabor objavljuju se u Narodnim novinama Republike Hrvatske.

Članak 99.

Državno izorno povjerenstvo izdaje svakom izabranom zastupniku potvrdu o izboru.

XII. NAKNADNI I PONOVLJENI IZBORI

Članak 100.

Naknadni izbori se provode ako u izornoj jedinici ili na pojedinom glasačkom mjestu glasovanje nije provedeno na dan određen za provođenje izbora. Naknadne izbore raspisuje izorno povjerenstvo izborne jedinice. Sve odredbe ovog zakona koje se tiču općih izbora primjenjuju se i za naknadne izbore. Naknadni izbori moraju se organizirati najkasnije 30 dana od dana određenog za provođenje općih izbora.

Članak 101.

- (1) Ponovljeni se izbori provode ako nadležno izorno povjerenstvo utvrdi nepravilnosti koje bi mogle utjecati na izborne rezultate, poništi glasovanje na određenom biračkom mjestu i odredi provođenje ponovljenih izbora.
- (2) Ponovljene izbore raspisuje izorno povjerenstvo izborne jedinice, a ako izbore poništi državno izorno povjerenstvo, oni i raspisuje ponovljene izbore.

Članak 102.

- (1) Ponovljeni izbori se također provode u slučaju kad Ustavni sud Republike Hrvatske temeljem tužbe ospori mandat zastupnika i državno izborno povjerenstvo utvrdi da je zbog toga potrebno ponoviti izbore.
- (2) Ponovljene izbore iz stavka (1) ovog članka raspisuje državno izborno povjerenstvo

Članak 103.

- (1) Odluka o raspisivanju ponovljenih izbora uključuje i utvrđivanje dana provođenja ponovljenih izbora.
- (2) Ponovljeni izbori na temelju postojećih kandidatura provode se najkasnije 15 (petnaest) dana od dana raspisivanja ponovljenih izbora. Ponovljeni izbori na temelju novih kandidatura provode se najkasnije 60 (šezdeset) dana od dana raspisivanja ponovljenih izbora.

XIII. NESPOJIVOST FUNKCIJA

Članak 104.

- (1) Zastupnik u Hrvatskom saboru ne može istovremeno biti član predstavničkog tijela lokalne niti područne (regionalne) samouprave.
- (2) Zastupnik u Hrvatskom saboru ne može istovremeno biti načelnik općine, gradonačelnik, gradonačelnik grada Zagreba niti župan, kao niti član poglavarstva jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.
- (3) Zastupnik u Hrvatskom saboru ne može istovremeno biti sudac/sutkinja, predsjednik/predsjednica Vlade Republike Hrvatske, ministar/ministrica u Vladi Republike Hrvatske, zamjenik/zamjenica ministra, pomoćnik/pomoćnica ministra, državni odvjetnik/odvjetnica, zamjenik/zamjenica državnog odvjetnika, državni pravobranitelj/pravobraniteljica, zamjenik/zamjenica državnog pravobranitelja, pučki pravobranitelj/pravobraniteljica, zamjenik/zamjenica pučkog pravobranitelja, pravobranitelj/pravobraniteljica za djecu, zamjenik pravobranitelja/pravobraniteljice za djecu, pravobranitelj/pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, zamjenik/zamjenica pravobranitelja za ravnopravnost spolova, državni tajnik/tajnica u ministarstvu, državni tajnik/tajnica na čelu središnjeg državnog ureda i njihovi zamjenici, pomoćnik/pomoćnica ministra, tajnik/tajnica ministarstva, ravnatelj/ravnateljica državne upravne organizacije i njegov/njen zamjenik/zamjenica, predstojnik/predstojnica Ureda Vlade Republike Hrvatske, časnik i dočasnik oružanih snaga kojeg kao vojnog zapovjednika Hrvatske vojske imenuje i razrješuje Predsjednik Republike Hrvatske, pročelnik i djelatnik državnih upravnih tijela, kao ni član uprave trgovačkih društava, ustanova i organizacija u pretežnom vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno ustanove kojoj je Republika Hrvatska osnivač.
- (4) Osoba koja obnaša neku od nespojivih dužnosti može se kandidirati za izbore zastupnika u Hrvatski sabor, no ukoliko bude izabrana za zastupnika u Hrvatskom saboru dužna je pri konstituiranju Hrvatskog sabora izjasniti se o tome prihvaća li dužnosti zastupnika ili nastavlja s obnašanjem nespojive dužnosti. U slučaju nastavka obnašanja nespojive dužnosti, dužnost zastupnika u Hrvatskom saboru preuzet će kandidat u skladu s odredbama ovog zakona.

XIV. ZAŠTITA BIRAČKOG PRAVA

Članak 105.

- (1) Svaki kandidat, odnosno predstavnik popisa kandidata ima pravo uložiti prigovor izbornom povjerenstvu izborne jedinice glede nepravilnosti u postupku kandidiranja. Prigovor se može uložiti do roka utvrđenog za predlaganje popisa kandidata.
- (2) Izorno povjerenstvo izborne jedinice mora o prigovoru iz stavka (1) ovog članka odlučiti u postupku utvrđivanja zakonitosti popisa kandidata, najkasnije 48 sati od proteka roka za predlaganje popisa kandidata.

Članak 106.

Državno izorno povjerenstvo može poništiti ili izmijeniti odluku izbornog povjerenstva izborne jedinice, donešenu u postupku potvrđivanja popisa kandidata, ukoliko utvrdi da je ta odluka nepravilna ili nezakonita, a najkasnije do dana određenog za objavljivanje popisa kandidata i njihovog rasporeda po biračkim okruzima.

Članak 107.

- (1) Protiv odluke izbornog povjerenstva kojom se odbija popis kandidata, protiv odluke izbornog povjerenstva iz stavka (2) članka 104. ovog zakona, kao i protiv odluke državnog izbornog povjerenstva iz članka 105. ovog zakona, može se pokrenuti upravni spor pri nadležnom sudu u roku od 48 sati po primitku navedene odluke.
- (2) Sud je dužan o prigovoru iz stavka (1) ovog članka donijeti odluku najkasnije u roku od 48 sati od zaprimanja prigovora.

Članak 108.

- (1) Svaki kandidat, predstavnik popisa kandidata i svaki birač ima pravo uložiti prigovor izbornom povjerenstvu izborne jedinice glede nepravilnosti u radu biračkog odbora ili izbornog povjerenstva biračkog okruga.
- (2) Prigovor se može uložiti u roku od 3 (tri) dana od dana provođenja izbora. Izorno povjerenstvo izborne jedinice dužno je po prigovoru odlučiti u roku od 48 sata od njegovog zaprimanja.

Članak 109.

- (1) Ukoliko izorno povjerenstvo izborne jedinice utvrdi takve nepravilnosti u provođenju glasovanja na biračkom mjestu, odnosno u radu biračkog odbora, koje mogu bitno utjecati na izborni rezultat, poništiti će izbore na tom biračkom mjestu i odrediti ponovljene izbore na području na kojem su izbori poništeni.
- (2) Ukoliko izorno povjerenstvo izborne jedinice utvrdi takve nepravilnosti u radu izbornog povjerenstva izbornog okruga, koje mogu bitno utjecati na izborne rezultate, samo će utvrditi izborne rezultate za taj izborni okrug.

Članak 110.

Ukoliko državno izorno povjerenstvo utvrdi takve nepravilnosti u radu izbornog povjerenstva izborne jedinice, koje mogu bitno utjecati na izborni rezultat, samo će utvrditi izborne rezultate za tu izbornu jedinicu.

XV. NEVLADINE UDRUGE KAO PROMATRAČI IZBORA

Članak 111.

- (1) Nevladine udruge imaju pravo pratiti izborni postupak, a napose promatrati provedbu izbora, te rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora na svim razinama.
- (2) Zainteresirane udruge iz stavka (1) ovog članka dužne su, u roku od osam dana od dana raspisivanja izbora, zatražiti od Državnog izbornog povjerenstva dozvolu za promatranje rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora.
- (3) Državno izborni povjerenstvo dozvolit će promatranje izbornog postupka svim udrugama koje su registrirane kao udruge koje djeluju na području nezavisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava.
- (4) Na temelju dostavljenog rješenja iz stavka (3) ovog članka ovlaštene nevladine udruge dužne su, najkasnije osam dana prije održavanja izbora, dostaviti popis imena svojih ovlaštenih promatrača. Državno izborni povjerenstvo priredit će službene iskaznice za svakog ovlaštenog promatrača i dostaviti ih u sjedište nevladinih udruga najkasnije tri dana prije održavanja izbora.
- (5) Predočenjem rješenja Državnog izbornog povjerenstva i odluke ovlaštene nevladine udruge o imenovanju promatrača iz stavka (4) ovog članka, ovlaštenu promatrač dobiva zapisnik o radu biračkog odbora te pravo uvida u cjelokupni izborni materijal, kao i pravo promatranja cjelokupnog izbornog postupka.
- (6) Državno izborni povjerenstvo donijet će, sukladno odredbi stavka (1) ovog članka, u roku od osam dana od dana raspisivanja izbora, pravila u kojima će pobliže urediti prava i dužnosti promatrača nevladinih udruga u promatranju izbornog postupka.

XVI. KAZNENE ODREDBE

Članak 112.

- (1) Novčanom kaznom od najmanje 5 000,00 (pettisuća) kuna kaznit će se:
  - fizička osoba koja prekrši odredbe članka 68. ovog zakona u svezi s izbornom šutnjom,
  - fizička osoba koja prekrši odredbe članka 76. ovog zakona i ne napusti biračko mjesto na zahtjev predsjednika biračkog odbora,
  - fizička osoba koja prekrši odredbe članka 79. ovog zakona, odnosno naruši red na biračkom mjestu.
- (2) Novčanom kaznom od najmanje 30 000,00 (tridesettisuća) kuna kaznit će se:
  - kandidat na izborima koji prekrši odredbe članka 68. ovog zakona u svezi s izbornom šutnjom,
  - fizička osoba koja prekrši odredbe stavka (3) članka 79. ovog zakona i na biračko mjesto dođe se oružjem ili nekim drugim opasnim sredstvom, odnosno onaj tko bez suglasnosti predsjednika biračkog odbora pozove ili dovede naoružane osobe na biračko mjesto.
- (3) Novčanom kaznom od najmanje 100 000,00 (stotisuća) kuna kaznit će se:
  - politička stranka i druga pravna osoba koja prekrši odredbe članka 68. ovog zakona u svezi s izbornom šutnjom
  - politička stranka, odnosno kandidat za zastupnika iz redova nacionalnih manjina ili nositelj popisa kandidata kojeg svojim potpisima podržavaju birači, ako prekrši odredbe članka 64. ovog zakona u svezi s financiranjem predizborne promidžbe,
  - politička stranka, odnosno kandidat za zastupnika iz redova nacionalnih manjina ili nositelj popisa kandidata kojeg svojim potpisima podržavaju birači, ako prekrši

odredbe članka 65. ovog zakona u svezi s dostavljanjem izvješća o financiranju predizborne promidžbe.

XVII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 113.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, pročišćeni tekst (Narodne novine 69/03).

Članak 114.

Ovaj zakon stupa na snagu 8 (osam) dana od objavljivanja u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ź E N J E

I. OPĆE ODREDBE

Članci 1. do 6.

Ovim se člancima utvrđuju temeljne odredbe općeg i jednakog biračkog prava, određuje približno jednak broj birača za izbor jednog zastupnika, te određuje broj zastupnika koji se biraju kao kandidati nacionalnih manjina. Određuje se i rok predizborne promidžbe, te utvrđuje da troškove provedbe izbora snosi državni proračun Republike Hrvatske.

II. BIRAČKO PRAVO

Članci 7. do 11.

Ovim se člancima biračko pravo i način njegovog ostvarivanja za punoljetne građane Republike hrvatske koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, kao i za one koji prebivalište nemaju u Republici Hrvatskoj. Utvrđuje se i biračko pravo pripadnika nacionalnih manjina, tajnost glasanja i zabrana traženja birača da se izjasni kako je glasovao.

III. OPĆI IZBORI

Članci 12. do 16.

Ovim se člancima utvrđuje da izbori mogu biti redoviti i prijevremeni, te utvrđuje mandatno razdoblje saziva Hrvatskog Sabora. Utvrđuje se način raspisivanja izbora i rokovi, te dan na koji se izbori trebaju održati.

IV. ZAMJENSKI IZBORI

Članci 17. do 19.

Ovim se člancima utvrđuje način provođenja zamjenskih izbora i navode uvjeti pod kojima se zamjenski izbori provode.

V. IZBORNE JEDINICE

Članci 20. do 21.

Ovim se člancima određuje broj izbornih jedinica i način njihovog formiranja, te način formiranja izbornih okruga, pri čemu se onemogućava cijepanje pojedinih županija pri formiranju izbornih jedinica i općina pri formiranju izbornih okruga. Utvrđuje se broj saborskih zastupnika koji se biraju u svim izbornim jedinicama i minimalni i maksimalni broj zastupnika koji se biraju u pojedinoj jedinici, što ujedno čini i broj izbornih okruga u izbornoj jedinici. Također se određuje način formiranja izbornih jedinica za izbor zastupnika iz redova nacionalnih manjina.

VI. TIJELA ZA PROVOĐENJE IZBORA

Članci 22. do 40.

Ovim se člancima određuju tijela za provođenje izbora i uređuje njihov rad, te im se utvrđuje djelokrug rada. Način formiranja Državnog izbornog povjerenstva i način njegovog rada određeni su posebnim zakonom, pa je ovo tijelo izuzeto iz odredbi ovog zakona. Uvodi se i institut predstavnika popisa kandidata i povjerenika popisa kandidata.

VII. KANDIDIRANJE

Članci 41. do 52.

Ovim se člancima uređuje način kandidiranja za izbor zastupnika u Saboru. Kandidate mogu predlagati registrirane političke stranke ili birači, dok kandidate za zastupnike nacionalnih manjina mogu predložiti birači posebnih izbornih jedinica u kojima se zastupnici nacionalnih manjina biraju. Utvrđuje se način i vrijeme skupljanja potpisa podrške te formalizira postupak davanja podrške. Utvrđuje se i način glasovanja u izbornim okruzima. Propisuje se obveza pismene suglasnosti kandidata za pravomoćnu kandidaturu, kao i oblik popisa kandidata i obveza njegovog donošenja prema aktima političke stranke. Utvrđuje se obveza kandidata da ima prebivalište u izornoj jedinici u kojoj se kandidira najmanje godinu dana prije izbora. Utvrđuje se i mogućnost formiranja predizbornih koalicija. Utvrđuju se odredbe o davanju naziva popisa kandidata kojeg predlažu sami birači.

VIII. POTVRĐIVANJE POPISA KANDIDATA

Članci 53. do 61.

Ovim člancima utvrđuju se rokovi i način dostave popisa kandidata te uvjeti potvrđivanja ili odbijanja popisa. Također se utvrđuje lista popisa i lista kandidata za koje se glasuje u pojedinim izbornim okruzima. Određuje se obveza i rok objavljivanja popisa i kandidata po izbornim okruzima.

IX. TROŠKOVI IZBORNE PROMIDŽBE I PRAVO NA NAKNADU

Članci 62. do 65.

Ovim člancima se utvrđuje pravo na naknadu izborne promidžbe popisima i kandidatima koji su izabrani u Hrvatski Sabor. Određuje se rok isplate naknade, a zadužuje Vlada Republike Hrvatske daq odredi visinu naknada. Također se utvrđuje iz kojih izvora se ne mogu prikupljati sredstva za predizbornu promidžbu i uvodi se institut obveznog izvješćivanja Državnog izbornog povjerenstva o izvorima sredstava za promidžbu i načinu njihovog trošenja.

X. GLASOVANJE NA BIRAČKIM MJESTIMA

Članci 66. do 87.

Ovim člancima definiraju se biračka mjesta i način njihovog funkcioniranja, te utvrđuje zabrana promidžbe na dan prije održavanja izbora i na dan održavanja izbora do 19,00 sati. Nakon tog vremena slobodno je izbore komentirati na svaki način. Uređuje se način rada biračkog odbora, vrijeme glasovanja i utvrđivanje identiteta birača. Uređuje se i institut glasovanja s potvrdom. Definiira se oblik i sadržaj glasačkog listića, te način glasovanja, kako

za kandidate na stranačkim popisima i popisima kandidata koje podržavaju birači, tako i na popisima za kandidate nacionalnih manjina. Uređuje se tko ima pravo boraviti stalno na biračkom mjestu, način osiguravanja reda na biračkom mjestu i glasovanje invalida koji ne mogu sami glasovati. Detaljno se utvrđuje sadržaj zapisnika s biračkog mjesta. Detaljno se uređuje način utvrđivanja rezultata glasovanja na biračkom mjestu, način i vrijeme proglašavanja rezultata i daljnje postupanje s izbornim materijalima.

XI. UTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA U IZBORNOJ JEDINICI

Članci 88. do 99.

Ovim člancima određuju se podaci koje utvrđuje izorno povjerenstvo izbornog okruga i način postupanja s tim podacima, te isto to za izorno povjerenstvo izborne jedinice. Utvrđuje se način izračunavanja broja mandata svakog pojedinačnog popisa i način utvrđivanja kandidata koji su izabrani. Utvrđuje se i postupak s mandatima koji nisu podijeljeni u izornoj jedinici i način obračuna mandata po d'Hondtovom sustavu. Također se uređuje način postupanja izbornih povjerenstava posebnih izbornih jedinica u kojima se biraju zastupnici nacionalnih manjina.

XII. NAKNADNI I PONOVLJENI IZBORI

Članci 100. do 103.

Uvim člancima utvrđuju se uvjeti pod kojima se provode naknadni izbori i ponovljeni izbori. Utvrđuju se rokovi i načini raspisivanja ponovljenih izbora.

XIII. NESPOJIVOST FUNKCIJA

Članak 104.

Ovim člankom određuje se nespojivost funkcija, odnosno zabranjuje da zastupnici u Hrvatskom saboru obavljaju dužnosti u tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i u organima države, sudskoj vlasti, Hrvatskoj vojsci, trgovačkim društvima u vlasništvu države, kao i na drugim mjestima gdje bi to moglo utjecati na mogućnosti obnašanja dužnosti zastupnika i objektivnost u obnašanju te dužnosti. Temeljno načelo je da jedna osoba može obnašati samo jednu funkciju.

XIV. ZAŠTITA BIRAČKOG PRAVA

Članci 105. do 110.

Ovim člancima utvrđuje se način postupanja po prigovoru izbornom povjerenstvu izborne jedinice, te način eventualnog postupanja Državnog izbornog povjerenstva po takvom prigovoru. Utvrđuje se i pravni lijek po odbijenom prigovoru. Utvrđuje se hijerarhija poništavanja izbora na biračkom mjestu, odnosno izbornom okrugu ili izornoj jedinici, a zbog nepravilnosti u provođenju izbora.

XV. NEVLADINE UDRUGE KAO PROMATRAČI IZBORA

Članak 111

Ovim člankom uređuju se prava i obveze nevladinih udruga u promatranju izbornog postupka.

XVI. KAZNENE ODREDBE

Članak 112.

Ovim člankom određuju se sankcije za kršenje pojedinih odredbi Zakona, posebno za fizičke osobe, za kandidate i za pravne osobe.

XVII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članci 113. do 114.

Ovim člancima određuje se rok stupanja na snagu zakona.